

ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΡΙΒΑ-ΔΙΓΕΝΗ

Αλιζανδρος Κασιν

Χρισδου

34

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΑΓΩΝΟΣ Ε.Ο.Κ.Α.

1955 - 1959

ΑΘΗΝΑΙ 1961

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΙΒΙΟ ΚΥΠΡΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ

— Τὴν 19ην Νοεμβρίου ἀνεκαλύφθη καὶ ἐφανεύθη ἐντὸς τοῦ κρησφυγέτου του, εἰς Κάτω Δίκωμον, ὁ τομεάρχης Κυρηναίας Κυριάκος Μάτσης.

Ὁ ἥρωϊκὸς θάνατος τοῦ Μάτση συνέβη ὑπὸ τὰς ἀκολούθους συνθήκας. Μετὰ τὰς ἐντατικὰς ἐρεῦνας εἰς Ἁγ. Γεώργιον καὶ Καραβᾶν τῆς ἐπαρχίας Κυρηναίας, ὁ Μάτσης, διασπάσας τὸν κλοιὸν τῶν Ἄγγλων στρατιωτῶν ἐξ Ἁγ. Γεωργίου, κατώρθωσε, μέσῳ τῆς πόλεως Κυρηναίας, νὰ φθάσῃ εἰς τὸ Πέλλα - Παῖς. Ἐκεῖ παρέμεινε ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας καὶ ἀφοῦ ἔδωσεν ὁδηγίας διὰ μερικὰς ἐνέδρας, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ γίνουιν εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην, ἀπεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ Δίκωμον, διότι αἱ ἐρευναὶ τοῦ στρατοῦ συνεχίζοντο εἰς ὀλόκληρον τὴν ἐπαρχίαν μὲ ἐντονώτερον ρυθμὸν.

Εἰς Δίκωμον παρέμεινε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κυριάκου Διάκου, ὅπου εἶχε κατάσκευασθῆ καὶ κρησφύγετον. Τὴν 17ην Νοεμβρίου 1958, ὥραν 16ην καὶ εἰς ἀπόστασιν 1 χιλμ. περίπου ἀπὸ τὸ χωρίον, ἐστρατοπέδευσαν περὶ τοὺς 40 στρατιῶται, ἐνῶ αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ συνεχίζοντο μὲ αὐξοῦσαν ἔντασιν καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν Κυρηναίας. Τὴν 19ην Νοεμβρίου 1958 στρατιῶται εἰσῆλθον εἰς τὸ χωρίον καὶ τὴν 9.30' ὥραν ἔκαμαν ἐρευναὶ εἰς τὸ σπῆτι, ὅπου εὐρίσκετο ὁ Μάτσης μὲ δύο ἄλλους συντρόφους του, τοὺς Ἀνδρέαν Σοφιόπουλον καὶ Κώσταν Χριστοδούλου. Τὸ ποδοβολητὸν τῶν στρατιωτῶν ἠκούετο ἐπάνω ἀπὸ τὸ κρησφύγετον, ἐνῶ οἱ ἐντὸς αὐτοῦ παρέμειναν ἀκίνητοι καὶ σιωπηλοί. Μετ' ὀλίγον οἱ στρατιῶται ἀπεχώρησαν ἄπρακτοι. Τὴν 12.30' οἱ στρατιῶται ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἀφοῦ συνέχισαν τὰς ἐρεῦνας των, ἀνεχώρησαν καὶ πάλιν ἄπρακτοι. Ἡ δευτέρα αὕτη ἐρευνα ἐνέβαλεν εἰς ὑποψίαν τὸν Μάτσην ὅτι ἦσαν προδομένοι. Πράγματι, μετὰ ἕνα τέταρτον τῆς ὥρας οἱ στρατιῶται ἐπανῆλθον κατ' εὐθείαν αὐτὴν τὴν φοράν εἰς τὸ στόμιον τοῦ κρησφυγέτου, τοῦ ὁποίου τὸ κάλυμμα ἤρχισαν νὰ σπάζουν, κάποιος δὲ ἐφώνασεν ἑλληνιστὶ «Ἐ, Μάτση, παραδόσου». Ὁ Μάτσης μετὰ τῶν συντρόφων του ἐγέμισαν τὰ ὄπλα των καὶ ἔκαυσαν τὰ διάφορα ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα εἶχον. Τὸ κρησφύγετον ἐγέμισε ἀπὸ καπνόν. Οἱ Ἄγγλοι ἐξηκολούθουν νὰ καλοῦν τὸν Μάτσην νὰ παραδοθῆ, διότι, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, θὰ τὸν ἔκαιαν μὲ πετρέλαιον. Στιχομυθία διεξήχθη τότε μεταξύ Ἄγγλων καὶ Μάτση, ὅστις, ἀφοῦ διέταξε τοὺς δύο συντρόφους του νὰ ἐξέλθουν τοῦ κρησφυγέτου, ἀπήντησε μὲ βροντερὴν φωνήν: «Δὲν θὰ βγῶ ζωντανός. Θὰ βγῶ πυροβολῶν». Εἰς ἀπάντησιν, οἱ Ἄγγλοι πολιορκηταὶ του ἔρριψαν εἰδικὰς χειροβομβίδας ἐντὸς τοῦ κρησφυγέτου, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Μάτσης εὗρεν ἀκαριαῖον τὸν θάνατον.

Εἰς τοὺς δημοσιογράφους ἐπετράπη νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ κρησφύγετον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρίσκετο εἰσέτι ὁ νεκρὸς τοῦ Μάτση. Τὸ θέαμα ἦτο φρικτὸν, παρουσιάζον εἰκόνα τραγικῶ-

Τὸ πτώμα τοῦ Κυριάκου Μάτση, ἀτηρηθαικωμένον, εἰς τὸ κρησφύγετόν του, εἰς Κάτω Δίκωμον.

τητος και μεγαλειου. Ο Μάτσης, με έκφραση ικανοποίησης δια το ηρωικόν τέλος του, είχαν άγκαλιασμένα τα δύο αυτόματα του. Ο δεξιός ποῦς του ἦτο αποκομμένος και άπηνηρακωμένος, νωπόν δε το αίμα έσταζεν ακόμη επί του δαπέδου του κρησφυγέτου.

Έτσι απέθανεν ο Μάτσης. Ένας ακόμη ήρωας εις το Πάνθεον τῆς Κυπριακῆς έποποιίας. Έτάφη εις τόν περίβολον τῶν Κεντρικῶν Φυλακῶν, παραπλεύρως τοῦ τάφου τοῦ Αὔξεντιου και τῶν άλλων άθανάτων αγωνιστῶν τῆς ΕΟΚΑ.

Ο Κυριάκος Μάτσης έγεννήθη εις Παλαιχώρι Κύπρου και ἦτο απόφοιτος τῆς Γεωπονικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Έκ τῶν πρώτων κατετάγη εις τὴν Ὀργάνωσιν. Στρατιώτης τοῦ καθήκοντος, άγνός και τίμιος, υπόδειγμα εις τοὺς ὑφισταμένους του, έμψυχωτής, εισηλθεν εις τόν άγώνα με τὴν φλόγα τῆς αυτοθυσίας και τὴν δίψαν νά επιτελέσῃ έργον μεγάλο. Συλληφθεὶς τὴν 6ην Ἰανουαρίου 1956, με τὴν κατηγορίαν ὅτι άνήκεν εις τὴν ΕΟΚΑ, άπεστάλη εις τὰ κρατητήρια, ὁπόθεν απέδρασε τὸν Νοέμβριον 1956, δια νά προσφέρῃ και πάλιν τὰς ὑπηρεσίας του εις τόν άγώνα. Οἱ Ἄγγλοι έγνωρίζον ὅτι ο Μάτσης ἦτο σημαίνον στέλεχος τῆς Ὀργανώσεως και ειχεν έπαφήν μετὰ τοῦ Διγενῆ. Ὑπέστη πρὸς τοῦτο αρκετὰ βασανιστήρια, αλλά δέν έκάμφθη. Ο Στρατάρχης Χάρντιγκ τὸν έπεσκέφθη εις τὰ κρατητήρια και τοῦ ὑπεσχέθη £ 500.000, παρέχων ὅλας τὰς διασφαλίσεις, έάν άπεκάλυπτε ποῦ έκρύπτετο ο Διγενής. Τότε ο Μάτσης άπήντησε: «Έξοχώτατε! οὐ περι χρημάτων τόν άγώνα ποιούμεθα, αλλά περι άρετῆς». Διορισθεὶς Τομεάρχης Κυρηνείας μοῦ απέδωσεν έκεινο, τὸ ὁποῖον τοῦ έζήτησα. Ἡ άπώλειά του με έλύπησε τὰ μέγιστα ὅχι μόνον διότι έχασα ένα άριστον συνεργάτην, αλλά και διότι ἡ Κύπρος έχασεν ένα γενναῖον τέκνον, τὸ ὁποῖον θά τῆς ἦτο χρησιμώτατον και δια τὴν ειρηνικὴν περίοδον. Ο πατέρας τοῦ ήρωος, ο Χριστοφῆς Μάτσης, ὅταν έπληροφορήθη τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του, εἶπε: «τόσον ἐγώ, ὅσον και ἡ σύζυγός μου, εἴμεθα υπερήφανοι δια τόν ήρωικόν θάνατον τοῦ προσφιλοῦς μας υἱοῦ, ὁ ὁποῖος ήγωνίσθη με ὄλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς του δια τὴν έλευθερίαν τῆς μαρτυρικῆς Νήσου μας. Εὔχομαι αἱ θυσιαι τῶν παιδιῶν μας νά φέρουν σύντομα τοὺς καρπούς των, τὴν πολυπόθητον, δηλαδή, έλευθερίαν».

Ο Κυριάκος Μάτσης μοῦ έκίνησεν ιδιαιτέρως τὴν προσοχήν, διότι τόν έγνωρίσα καλάς εκ τοῦ πλησίον. Ἦτο γενναῖος, συνετός, και ήγωνίζετο δια τὸ ιδεῶδες τῆς έλευθερίας.

Ἡ μητέρα τοῦ ήρωος Κυριάκου Μάτση, γονυπετῆς εις τὰ ερείπια τοῦ κρησφυγέτου τοῦ υἱοῦ της, εις Κάτω Δίκωμον.

αὐτοκινήτου περι τοὺς 50 Ἄγγλοι στρατιῶται, οἱ ὁποῖοι ὀδεύουν επί τῆς άμαξιτοῦ πρὸς Καρβουνᾶν, εύρισκόμενοι ἤδη εις μικρὰν άπόστασιν άφ' ἡμῶν.

Ἦτοιμάσθην άμέσως νά τοὺς αντιμετωπίσω, συγχρόνως δε και νά έγκαταλείψω τόν

οικόσκον, μέχρις ότου διευκρινισθοῦν αἱ προθέσεις τοῦ στρατιωτικοῦ τούτου τμήματος. Εἰς τὸν Μάτσην ἔδωσα ἐντολὴν νὰ μᾶς ἀφήσῃ καὶ νὰ διαφύγῃ, διότι δὲν ἐχρειάζετο, ἢ δὲ τυχὸν θυσία του δὲν ἐνεδείκνυτο. Ἦτο δὲ εὐκόλον νὰ διαφύγῃ διὰ κεκαλυμμένης ὁδεύσεως καὶ ἀναχωρήσῃ διὰ τοῦ αὐτοκινήτου του, τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο παρὰ τὸ ξενοδοχεῖον Μακρῆ, δεδομένου ὅτι τότε δὲν ἦτο καταζητούμενος καὶ ἐκυκλοφόρει ἐλευθέρως. Ὁ Κ. Μάτσης ἠρνήθη διαρρήδην καὶ ἐπέμεινε νὰ μείνῃ μαζί μου δράξας δὲ ἐν αὐτόματον με ἠκολούθησε. Μόνον ὅταν διεφύγαμεν τὸν κίνδυνον καὶ ἐφθάσαμεν εἰς ἐγγὺς ὑψώματα καὶ κατόπιν παροτρύνσεών μου, ἐδέχθη νὰ ἀναχωρήσῃ.

β) Τὸν Σεπτέμβριον 1958 ὁ Κ. Μάτσης εὐρίσκετο εἰς Πέλλα-Παῖς Κυρηναίος. Ἐκεῖθεν ἠθέλησε νὰ μεταβῆ δι' αὐτοκινήτου εἰς Κυρήναιαν. Καθ' ὁδὸν ἐνεφανίσθη ἀπροόπτως καὶ εἰς ἀπόστασιν 30 μέτρων περίπου αὐτοκίνητον, πλήρες Ἄγγλων στρατιωτῶν. Τότε ὁ Μάτσης λέγει ἐπιτακτικῶς εἰς τὸν ὁδηγόν: «Τράβα ἴσια με ψυχραιμίαν καὶ χωρὶς νὰ ἀλλάξῃς ταχύτητα. Ἐὰν οἱ στρατιῶται σοῦ κάμουν νόημα νὰ σταματήσῃς, στάσου ἀπότομα καὶ θὰ τοὺς θερίσουμε μέχρι τοῦ τελευταίου. Προτιμῶ νὰ πεθάνω πολεμῶντας, παρὰ νὰ παραδοθῶ».

Εὐτυχῶς, οὐδὲν συνέβη, τοὺς δὲ Ἄγγλους στρατιῶτας συνήτησε βραδύτερον ὁ ὁδηγὸς τοῦ αὐτοκινήτου τοῦ μεταφέροντος τὸν Μάτσην, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ σημείου συναντήσεως, νὰ κάμουν «μπλόκο» με συρματοπλεγμα, διὰ νὰ συλλάβουν κυκλοφοροῦντα μέλη τῆς Ε.Ο.Κ.Α.

Τὸ ἡρωικὸν τέλος τοῦ Μάτση ἐξήρα διὰ διαταγῆς: «Ζήτησαν οἱ ἀγωνισταί μας». (1)

Ὁ Ἀγγλικὸς τύπος διὰ τὴν Ε.Ο.Κ.Α.

Ἡ δρᾶσις τῆς Ε.Ο.Κ.Α ἐξέπληξε πολλοὺς, ἰδίᾳ Βρεττανούς, οἱ ὁποῖοι ἐπίστευσαν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν προπαγάνδαν καὶ ἠλπίζον σύντομον κατάπνιξιν τοῦ κινήματός μας. Οὕτω, ὁ ἐν Κύπρῳ ἀνταποκριτὴς τοῦ Λονδινεῖου «Ὁμπσέρβερ» ἔγραφε: «Αἱ ἐν Κύπρῳ στρατιωτικαί, καθὼς καὶ αἱ πολιτικαὶ Ἀρχαὶ παραδέχονται τώρα, ὅτι ἡ Ε.Ο.Κ.Α εἶναι ἀδύνατον νὰ συντριβῆ, ὡς συνετρίβησαν οἱ Μάου-Μάου».

Ὁ ἐν Κύπρῳ ἀνταποκριτὴς τῆς «Νταίίλυ Χέραλντ» κατήγγειλεν ὅτι τὸ Βρεττανικὸν σχέδιον εἶναι ἡ αἰτία τῆς αἱματοχυσίας. Ἡ Κύπρος, λέγει, ἀνήκει εἰς τοὺς Κυπρίους. Ἡ Ε.Ο.Κ.Α δὲν εἶναι σπεῖρα, ἀλλ' ἰσχυρότατα ὀργανωμένη ἐθνικιστικὴ ὁμάς, τὴν ὁποῖαν ὑποστηρίζει ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων Κυπρίων. Ἡ Ε.Ο.Κ.Α εἶναι ἀδύνατον νὰ νικηθῆ».

Ὁ «Σπεκτέϊτορ» ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ Βρεττανικὴ Κυβέρνησις προῦκάλεσε τὴν σύγκρουσιν τῆς Ε.Ο.Κ.Α, ἢ ὁποῖα νικᾷ καὶ ὅτι οἱ Τοῦρκοι δύνανται νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, ἐὰν ἐξακολουθήσουν ἀρνούμενοι τὴν μειονοτικὴν ὑπόστασίν των.

Συντηρητικὸς ὁμολογεῖ, ὅτι εἶναι ἀδύνατος πλέον ἡ ἐπιβολὴ τοῦ Βρεττανικοῦ σχεδίου, ὁ δὲ Συντηρητικὸς βουλευτὴς Λόρδος Λάμπτον καλεῖ τὸν Μὰκ Μίλλαν νὰ ἀποσύρῃ τὸ σχέδιόν του.

Ὁ «Ἡμερήσιος Κήρυξ» τοῦ Λονδίνου κάμνει διαφόρους εἰκασίας περὶ ὀργανώσεως

(1) ΖΗΤΩΣΑΝ ΟΙ ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΜΑΣ

Ἐνας ἀκόμη ἦρωας ἔπεσε καὶ ἐκόσμησε τὸ Πάνθεον τοῦ Κυπριακοῦ ἀγῶνος, ὁ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΤΣΗΣ.

Ὁ ἡρωικὸς θάνατός του:

Χαράσσει γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὸν αἱματοβαμμένο δρόμον, ποὺ κάθε ἀγωνιστὴς μας θὰ ἀκολουθήσῃ, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν τύραννον, με τὸν δάκτυλον πάντα στὴν σκανδάλην καὶ με τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ τὸν συντριφῇ ἢ νὰ πῆσῃ ὁ ἴδιος.

Δείχνει σὲ κάθε Κύπριον Ἕλληνα (ἄνδρα, γυναῖκα, παιδί) τὸν δρόμον τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, ποὺ πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ, γιὰ νὰ κατισχύσῃ τελικῶς ὁ ἀγῶνάς μας.

Διαλαλεῖ ἀνὰ τὸν πεπολιτισμένον κόσμον με ποῖα ἰδανικά, ποῖαν θυσίαν, ποῖα ἠθικά ἐφόδια κοσμοῦνται οἱ μαχηταί τῆς Κυπριακῆς Λευτεριᾶς.

Τὰ κενὰ ἐκείνων, ποὺ μᾶς ἀφήνουν γιὰ πάντα, συμπληροῦνται ἀμέσως με τὰς ἐφεδρείας μας, αἱ ὁποῖα με τὴν σειρὰν των ἀνυπομονοῦν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ με τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν νὰ φανοῦν ὑπέρτεροι τῶν προκατόχων των.

Τέτοια λεβεντογενεῖα, με ἡρωικοὺς νεκροὺς καὶ τιτᾶνας ἀγωνιστάς, ποτὲ δὲν πεθαίνει, ἀλλὰ π ἄ ν τ α ΝΙΚΑ.

Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν νεκρῶν ἀγωνιστῶν μας.
Ζήτησαν οἱ ἀγωνισταί μας.

Ε.Ο.Κ.Α. Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΔΙΓΕΝΗΣ

τῆς ΕΟΚΑ καὶ ἀνομολογεῖ, ὅτι «εἰς στρατάρχης, τρεῖς στρατηγοὶ καὶ 40.000 Βρεττανοὶ στρατιῶται δὲν ἀπεδείχθησαν ἱκανοὶ νὰ νικήσουν τὴν ΕΟΚΑ».

Ἡ Συντηρητικὴ «Νταίιλυ Ἐξπρές» ἐδημοσίευσεν ἄρθρον τοῦ Ντόναλτ Γουάις, εἰς τὸ ὁποῖον λέγει: «Καλῶ τοὺς Βρεττανοὺς νὰ σκεφθοῦν καλὰ καὶ νὰ ἀντιληφθοῦν, ὅτι, ἔστω καὶ ἂν ἠττηθῆ ἡ ΕΟΚΑ, δὲν πρόκειται νὰ νικήσωμεν τὴν ἰδέαν τῆς Κυπριακῆς ἀνεξαρτησίας».

Ἡ Συντηρητικὴ «Νταίιλυ Μαίιλ» εἰς ἄρθρον τῆς περὶ τοῦ Διγενῆ γράφει, ὅτι οὗτος, δύναται νὰ καταταχθῆ μεταξύ τῶν μεγαλυτέρων ἀνταρτῶν ἡγετῶν ὅλων τῶν ἐποχῶν. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ Γρίβα, συνεχίζει, ὀφείλεται ἐν μέρει εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, ποὺ ἔλαβεν οὗτος ἀπὸ Βρεττανὸν ἀξιωματικὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν κατοχὴν καὶ ἐν μέρει εἰς τὸ γεγονός ὅτι «ὁ Γρίβας εἶναι στρατιωτικὸς ἡγέτης μεγάλης ἀξίας». Ἡ ἐφημερὶς ἐπαναλαμβάνει τὴν ἐκδοχὴν, ὅτι ὁ Γρίβας πιθανὸν νὰ εἶναι νεκρὸς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχει σημασίαν, διότι ἡ προσωπικὴ του ἀξία ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ὁ Γρίβας οὐδέποτε ἔλαβεν οἰανδήποτε ἐκπαίδευσιν ἀπὸ Βρεττανὸν ἀξιωματικόν, ἢ ἐφαρμοσθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τακτικὴ εἶναι καθαρῶς ΕΛΛΗΝΙΚΗ, διηύθυνε δὲ προσωπικῶς τὸν ἀγῶνα, παραμείνας συνεχῶς ἐν Κύπρῳ.

Πολιτικοστρατιωτικαὶ συνέπειαι τῆς δράσεώς μας.

1. Στρατιωτικά. Ὁ Στρατηγὸς Κέντριου, ἀρχηγὸς τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀνεχώρησεν ἐκ Κύπρου, ἐν πλήρει μυστικότητι, τὴν 11ην Ὀκτωβρίου. Ὁ ἀντικαταστάτης τούτου στρατηγὸς Ντάρλιγκ εἶχε στρατιωτικὰς ἰκανότητας, ἦτο ὅμως περισσότερον καυχησιολόγος καὶ φλύαρος ἀπὸ τὸν προκάτοχόν του.

Κινεῖται ἐπιδεικτικῶς καὶ πολλάκις ἀσκόπως, ὀμιλεῖ πολὺ, ὑβρίζει. Ἀπεκάλεσε τοὺς ἀγωνιστὰς τῆς ΕΟΚΑ «μπαστάρδους» καὶ ἐξαγγέλλει νίκας, ὅταν δὲν ἔχη γνωρίσει μέχρι τοῦδε παρὰ ἧττας. Ἐκτοξεύει ἀπειλὰς καὶ κάμνει ἀσκήσεις ἐπιδείξεων εἰς δημοσιογράφους, μὲ ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τὴν ρεκλάμα, ἐνῶ ἐξ ἀντιθέτου ἀπαγορεύει εἰς τοὺς ἰδίους νὰ ἐπισκέπτωνται τὰ πεδία τῶν μαχῶν ἀμέσως μετὰ τὴν μάχην, διότι θὰ διεπίστωναν ἧττας καὶ θὰ ἀπεκόμιζον θλιβερὰ συμπεράσματα διὰ τὸν στρατὸν. Τὸ τελευταῖον προῦκάλεσε τὴν διαμαρτυρίαν των. Διαφεύδει συνεχῶς ἀπωλείας τοῦ στρατοῦ καὶ ἐκεῖ ἀκόμη, ὅπου αὐταὶ εἶναι αὐταπόδεικτοι.

Αἱ ἐμπρηστικαὶ καὶ ὑβριστικαὶ δηλώσεις τοῦ Ντάρλιγκ, καθὼς καὶ ἡ ὅλη στάσις του ἐπικρίνονται δριμύτατα ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ Παράρτημα σελ. 64-65.

Ἀγγλικά ἐφημερίδες συνιστοῦν τὴν ἀντικατάστασίν του, «ἵνα τοῦ δοθοῦν μαθήματα συμπεριφορᾶς».

Νέα στρατοκρατικὰ μέτρα λαμβάνονται, διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς καταργηθέντων κανονισμῶν «ἐκτάκτου ἀνάγκης» (ἐλεγχὸς ταχυδρομείου, κατάληψις περιουσιῶν, κήρυξις ἐπικινδύνων περιοχῶν κ.λ.π.), τὰ ὁποῖα λέγεται, ὅτι ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Στρατηγὸς Ντάρλιγκ, στρατιωτικοὶ δὲ παρατηρηταὶ ἐν Λονδίνῳ φέρονται ὀμιλοῦντες περὶ καταστάσεως πολέμου ἐν Κύπρῳ. Καὶ αὐτὸς ὁ Στρατηγὸς Ντάρλιγκ, ἀρχηγὸς τῶν ἐπιχειρήσεων ἐν Κύπρῳ, ἀναγκάζεται δι' ἀνακοινώσεών του νὰ παραδεχθῆ, ὅτι τὸ Κυπριακὸν δὲν λύεται διὰ στρατιωτικῶν μέτρων. Τοῦτο σημαίνει ἀδυναμίαν νὰ καταβληθῆ στρατιωτικῶς ἡ ΕΟΚΑ.

—Ἐξ ἄλλου τὸ ἠθικὸν τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ ἐκλονίσθη. Οὕτω, στρατιῶται, ὀμιλοῦντες πρὸς κρατουμένους, ἐκφράζουν τὴν χαρὰν των, διότι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἀναχωροῦν ἐκ Κύπρου. Ἐπίσης τὴν νύκτα τῆς ἐνέδρας εἰς τὸ χωρίον Κάρμι Κυρηνείας ἀξιωματικοὶ εἰς τι ξενοδοχεῖον διεπληκτίζοντο ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν, διότι δὲν ἤθελον νὰ μεταβοῦν δι' ἔρηνναν εἰς τὴν περιοχὴν.

Τρομοκρατημένοι οἱ Τόρηδες ἀπὸ τὴν σθεναρὰν ἀντίστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ καὶ ἀπὸ τὴν δρᾶσιν τῆς ΕΟΚΑ, ἐπεστράτευσεν καὶ πάλιν Ἀγγλοὺς Ἐργατικούς, τοὺς ὁποῖους ἀπέστειλλον εἰς Κύπρον, διὰ νὰ μᾶς δώσουν συμβουλὰς καταπαύσεως τῆς «βίας». Τὸ φαινόμενον τοῦτο κατήντησεν ἀηδὲς, διότι, ἐπαναλαμβανόμενον κατὰ διαστήματα, ἦτο πλέον ἐκδηλον, ὅτι ἐγένετο κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Φούτ. Ὡς ἐκ τούτου ἠναγκάσθη νὰ κυκλοφορήσῃ φυλλάδιον, διὰ τοῦ ὁποῖου εἰδοποιοῦν, ὅτι δὲν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ καταπαύσωμεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οἱ Ἀγγλοὶ χαρακτηρίζουν «βίαν», ἐφ' ὅσον ἡ Βρεττανικὴ Κυβέρνησις δὲν δεχθῆ τὰς δικαίας ἀπαιτήσεις μας.